

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Postanowiłem wrócić na dwór cesarza

Author: Adam Antoniewicz

Citation style: Antoniewicz Adam. (2018). Postanowiłem wrócić na dwór cesarza. W: R. Cudak, W. Hajduk-Gawron, A. Madeja (red.), "Na wyrywki : 100 cytatów z polskiej poezji i dramatu, które powinien znać także cudzoziemiec" (S. 276-277). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

Postanowiłem wrócić na dwór cesarza

O cytacie

Fragment pochodzi z wiersza Zbigniewa Herberta pt. *Powrót prokonsula*, który został pomieszczony w tomie *Studium przedmiotu* z 1961 roku. Utwór opisuje rozterki duchowe i moralne urzędnika rzymskiego, który po dłuższym pobycie na prowincji Rzymu rozważa powrót na dwór cesarza. Przeciwstawia piękno prowincji, a także panujący tam spokój, powracającej nostalgii, ponieważ nie potrafi żyć z dala od tego, z czym łączy go więzy emocjonalne: „nie mogę żyć wśród winnic wszystko tu nie moje”. Prokonsul zdaje sobie sprawę, że w Rzymie będzie żył w podporządkowaniu, nie będzie mógł się swobodnie wypowiadać, będzie musiał panować nad mimiką, aby nie zdradzić swoich prawdziwych przekonań: „trzeba będzie na nowo ułożyć się z twarzą / z dolną wargą aby umiała powściągnąć pogardę / z oczami aby były idealnie puste”. Z wiersza wyłania się obraz oportunisty i konformisty, który dla własnej wygody jest w stanie podporządkować się panującemu zwyczajom, nawet wiedząc, że są one godne potępienia.

Te otaczające człowieka zakazy i nakazy mogą odnosić się do rzeczywistości politycznej i systemu totalitarnego, ale mogą oznaczać także wszelkie inne formy ograniczeń. Herbert nazywany jest „współczesnym klasykiem”. Sięga do przeszłości, kostiumu historycznego, aby opowiedzieć o sprawach dzisiejszych, współczesnych, uniwersalnych.

O autorze i jego twórczości

Zob. **Bądź wierny Idź*

Z opracowań

Problem podobny powrotu do ojczyzny mimo wszystko – stawia jeden z mistrzów Herberta, Iwaszkiewicz, jak on czuły na urodę śródziemnomorską i – jak on – zdający sobie sprawę, że „wszystko tu nie

moje”. U obu poetów antyteza Śródziemnomorza i ojczyzny uogólnia się do antytezy urody i cierpienia.

Sandauer 1981, 442

Różnie można ten utwór interpretować, ale najprawdopodobniej jest to wiersz o samookłamywaniu się prokonsula. Najpierw została podjęta decyzja, potem chodzi o to, aby tę decyzję uzasadnić przed samym sobą. Po powrocie prokonsul chce pozostawać świadkiem, a nie uczestnikiem intryg i skrytobójstw, lecz granica między świadkiem a uczestnikiem bywa nieostra. W końcu to, że nie napije się wina z cesarzem, może być spowodowane odrazą do bratania się z nim, ale również strachem przed trucizną w kielichu. Jeśli zdecyduje się powrócić, to – jak napisał Jan Błoński – „zginie albo zostanie łajdakiem”. Z pewnością więc prokonsul nie jest *porte-parole* poety Herberta. Jest to monolog dramatyczny, negatywna rola, oddzielona od autorskiego „ja” szczelną barierą ironii.

Łukasiewicz 2001, 167

Bibliografia

Łukasiewicz J., 2001: *Herbert*. Wrocław.

Sandauer A., 1981: *Głos dzielony na czworo. (Rzecz o Zbigniewie Herbercie)*. W: Tenże: *Zebrane pisma krytyczne*. T. 1. Warszawa.

Adam Antoniewicz